

Sonja Hukantaival

”Miksei kukaan koskaan kerro mitään?” – Kolmekymmentäkolme vuotta myöhemmin

Ihan ensimmäisessä Muinaistutkijassa (1/1984) (jolla ei tosin vielä ollut kyseistä nimeä) Elvi Linturin pääkirjoitus käsitteli otsikon kysymystä. Suomen arkeologisen seuran tiedotuslehden perustaminen oli vastaus ”krooniseen viestinnän vajaukseen”. Linturin sanoin: ”Viivästyneen tiedon takia jokin mielenkiintoinen kokous, kurssi tai seminaari on mennyt sivu suun, tai tieteentekemisen ongelmia ratkoessaan ei ole tiennyt jonkun toisen painiskelevan paraikaa samankaltaisten kysymysten kimpussa. Keskenäisistä tutkimuksista harvoin tiedotetaan ja näin monet keskustelu- ja yhteistyömahdollisuudet ovat jääneet käyttämättä. Helsinkiläiset tuskin tietävät, mitä turkulaiset tekevät ja päinvastoin – muun Suomen tutkimushankkeista puhumattakaan.”

Kysymys nousi jälleen esille Suomen arkeologisen seuran hallituksen järjestäytymiskokouksessa tämän vuoden tammikuussa. Nykyään toki kokoukset, kurssit ja seminaarit tavoittavat arkeologit sähköisesti arkeologilistan ja Facebookin kautta. Muuten Linturin sanoman voisi lähes sellaisenaan siirtää nykypäivään. Hallituksen kokouksessa jopa huomautettiin, ettemme välttämättä edes tiedä, mitä tutkimusta tehdään omassa lähiyliopistossamme. Muinaistutkija ei nähtävästi ole onnistunut tässä tavoitteessaan.

Keskenäisistä hankkeista tiedotetaan harvoin, näinhän se on. Osittain tämä saattaa johtua siitä, että halutaan odottaa joitain tuloksia ennen hankkeen esittelyä. Joku vaatimaton saat-
taa jopa (aiheetta) epäillä, ettei oma tekeminen kiinnosta ketään. Vielä tätäkin ikävämpänä mörkönä taustalla häälyy pelko ja jopa mustasukkaisuus. Pelko siitä, että joku muu vie oman aiheen ja julkaisee ensin. Joillain aloilla tällainen toiminta on suuri ongelma. Eräs luonnontieteilijätuttavani kertoi, että avoimen datan tultua hänen alallaan pakolliseksi on alkanut ilmes-
tyä kilpailevien ryhmien julkaisuja, joissa laboratoriokokeiden tulokset vastaavat desimaalien tarkkuudella toisen ryhmän julkaisemaa dataa – ilman lähdeviitettä ja ikään kuin omana tulok-
sena. Koska näin tarkan vastaavuuden saaminen oikeissa kokeissa on mahdoton, on ilmeistä, että toisen ryhmän työpanos on varastettu.

Suomen arkeologiassa ei ehkä ihan tämän mittakaavan toiminta ole todennäköistä. Mutta nykyään kun monet bloggaavat ja somettavat, voi nousta huoli siitä, että jossain esitelmässä ohimennen mainitut alustavat tulokset alkavat elää omaa elämäänsä ennen virallisen julkai-
sun valmistumista. En ole kuullut, että mitään suurempia ongelmia olisi tällä saraa sattunut, mutta huoli mahdollisista ongelmista on ilmaistu. Tästä syystä olisi hyvä, jos me kaikki muis-
taisimme kysyä ja sopia julkaisemisesta asianomaisen henkilön kanssa ennen lähetä-nappulan painamista. Arkeologien keskinäisen toiminnan soisi perustua luottamukselle ja keskinäiselle
kunnioitukselle.

Perinteisempien artikkeleiden lisäksi Muinaistutkijaan toivotaan lyhyitä esittelyitä alkavis-
ta ja käynnissä olevista hankkeista. Alustavia tuloksia ei tarvitse kertoa (ellei halua), mutta tut-
kimuskysymykset ja valitut menetelmät sekä mahdolliset yhteistyötoiveet olisi mukava saada
mukaan. Toki pidemmälläkin ovat projektit saivats näkyä enemmän.